

АНОТАЦІЯ

Шекета М. М. Ірландія та Каталонія: сепаратистська симетрія в Європі. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 Політологія. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Міністерство освіти та науки України, Івано-Франківськ, 2023.

Дисертаційна робота присвячена ґрунтовному дослідженню націоналістичних рухів в Ірландії та Каталонії, а також паралелей та розбіжностей між двома прикладами сепаратизму в ширшому контексті європейської політики.

Спираючись на мультидисциплінарний підхід, який поєднує соціальні науки, проведено аналіз історичних, політичних, культурних і соціально-економічних факторів, які сформували та вплинули на сепаратистські настрої в Ірландії та Каталонії.

У вступі обґрунтовано вибір і актуальність теми дисертаційної роботи, окреслено мету, завдання, визначено об'єкт і предмет дослідження, хронологічні та територіальні межі, висвітлено наукову новизну, сформульовано методологічну основу роботи, розкрито теоретичне й практичне значення отриманих результатів, відображено форми апробації результатів дослідження, кількість публікацій і структуру роботи.

У першому розділі дисертаційної роботи «Теоретико-методологічні засади сепаратизму як явища політичного життя» детально досліджено складну концепцію поняття «сепаратизм», походження даного явища та різноманітні фактори, що призводять до його виникнення. Аналізуючи наявні історичні приклади та актуальні дослідження, розкрито приховані мотиви, уявлення та амбіції, якими керуються сепаратистські рухи. У цьому розділі представлено джерельну базу, що доступна для вивчення сепаратизму та охоплює різноманітні міждисциплінарні підходи. Розглянуто теоретичні та концептуальні основи, які сприяють розумінню явища сепаратизму.

У другому розділі дослідження «Специфіка умов та чинників існування етнополітичного конфлікту в Каталонії (Королівство Іспанія)» розглядається етнополітичний конфлікт в Каталонії, вивчення його історичних коренів та етапів, що призвели до виникнення конфлікту в даному регіоні. За допомогою аналізу історичних подій, культурної динаміки та політичних процесів ми розкриваємо фактори, що сприяли формуванню етнічного конфлікту, і розкриваємо важливість історичного контексту для кращого розуміння його складності та багатогранності. У цьому розділі проводиться комплексний аналіз сучасного стану етнополітичного конфлікту в Каталонії. Шляхом оцінки наявних політичних заходів безпеки та врахування різних точок зору зацікавлених сторін, намагаємося оцінити ефективність поточних стратегій у подоланні конфлікту. На додаток, досліджується можливий потенціал для забезпечення тривалого миру та стабільності в регіоні шляхом аналізу специфічних історико-культурних обставин.

У третьому розділі «Особливості умов та чинників існування етнічного конфлікту в Північній Ірландії (Королівство Великобританії та Північної Ірландії)» детально розглядаються причини, які стали поштовхом до виникнення етнополітичного конфлікту в Північній Ірландії. Використовуючи історичний аналіз, ми досліджуємо історичні та політичні події, а також соціокультурні тенденції, що призвели до ескалації конфлікту та звертаємо особливу увагу на значення саме історичного контексту для глибокого розуміння його складностей. У даному розділі ми зосереджуємо увагу на сучасному стані етнополітичного конфлікту в Північній Ірландії та впливу Брекзит на подальший розвиток конфліктної ситуації. Аналізуючи наслідки Брекзит для політичного, економічного та соціального ландшафту регіону, ми маємо на меті отримати загальне уявлення про поточний рівень конфлікту і визначити можливі шляхи його врегулювання в нових геополітичних умовах.

У четвертому розділі «Інституційно-правові основи розв'язання проблеми сепаратизму та радикалізму в Європейському Союзі» досліджуються правові та інституційні основи які в Європейському Союзі розв'язувати проблеми, пов'язані

з сепаратизмом та радикалізмом. Аналізуючи нормативні акти та закони, політику та ініціативи ЄС оцінено ефективність реакції ЄС на зменшення цих проблем, зокрема з урахуванням принципів самовизначення, забезпечення регіональної стабільності та субсидіарності. У завершальному розділі, користуючись досвідом існування етнополітичних конфліктів в Північній Ірландії та Каталонії, ми розглядаємо можливі подальші тенденції розвитку сепаратизму та радикалізму в Європі. З огляду на геополітичні, соціально-економічні та культурні фактори, ми намагаємося передбачити майбутні виклики та запропонувати стратегії, які сприятимуть європейській безпеці, стабільності та інтеграції у XXI столітті.

У висновках дисертації узагальнено та структуровано викладено результати проведеного дослідження.

Наукова новизна й постійний інтерес науковців до дослідження сепаратизму підкреслюють актуальність вивчення природи націоналістичних рухів в Північній Ірландії та Каталонії, а також явища сепаратизму в ширшому контексті європейської безпеки.

Запропоновано визначення понять «сепаратизм», «механізми протидії сепаратизму в праві ЄС»; аналіз мотивів, інструментів та стратегій сепаратистських рухів в Європі; проаналізовано як членство в ЄС вплинуло на націоналістичні рухи в Ірландії та Каталонії, включно з впливом відданості ЄС територіальній цілісності та принципу невторчання у внутрішні справи; охарактеризовані суспільні виміри сепаратистських рухів, аналізуючи мобілізацію громадянського суспільства, громадської думки та ЗМІ в Ірландії та Каталонії.

Дисертаційна робота сприяє систематизації знань про сепаратизм у науці про міжнародні відносини, всебічному вивченню проблематики, подальшому розвитку політологічних досліджень та формуванню нової моделі європейської безпеки у XXI столітті.

Авторські висновки можуть мати практичне застосування для розробки лекцій та семінарів із навчальних дисциплін, що мають зв'язок з дослідженням явища сепаратизму, конфліктології, етнополітичних процесів та міжетнічних

відносин тощо, призначених для студентів спеціальностей «Політологія» і «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

Ключові слова: сепаратизм, Каталонія, Ірландія, етнополітичний конфлікт, радикалізм, дезінтеграція, націоналізм, автономія, референдум, політичне маніпулювання, загроза, ЄС.

ANNOTATION

Sheketa M. M. Ireland and Catalonia: separatist symmetry in Europe. – Qualification scientific work on the rights of manuscript.

Dissertation submitted for obtaining the Doctor of Philosophy Degree in 052 Political Science. – Vasyl Stefanyk Precarpathian National University of Ministry of Education and Science of Ukraine, Ivano-Frankivsk, 2023.

The dissertation is devoted to a thorough study of the nationalist movements in Ireland and Catalonia, as well as the parallels and differences between the two examples of separatism in the broader context of European politics.

Based on extensive research and a multidisciplinary approach that combines international relations and social sciences, an analysis of historical, political, cultural and socio-economic factors that shaped and influenced separatist sentiments in Ireland and Catalonia was carried out.

The introduction substantiates the choice and relevance of the topic of the dissertation, outlines the goal, task, defines the object and subject of the research, chronological and territorial contours, highlights the scientific novelty, characterizes the methodological basis of the work, reveals the theoretical and practical significance of the obtained results, displays the forms of approbation of the research results, the number of publications and the structure of the work.

In the first chapter of the dissertation «Theoretical and methodological foundations of separatism as a phenomenon of political life» the complex concept of separatism is investigated in detail, revealing its origin and various factors leading to its emergence. Analyzing available historical examples and current research, the hidden motives, ideas and ambitions that support separatist movements are revealed. This

chapter will present the rich source base available for the study of separatism, covering a variety of interdisciplinary approaches. The theoretical and conceptual foundations that contribute to the understanding of separatism are considered.

In the second chapter of the study «Analysis of the conditions and factors of the existence of the ethno-political conflict in Catalonia (the Kingdom of Spain)» Catalonia is considered as a subject of research aimed at studying the historical roots and stages that led to the emergence of the ethno-political conflict in this region. Through the analysis of historical events, cultural dynamics and political processes, we establish the factors that contributed to the formation of the ethnic conflict and reveal the importance of the historical context for a better understanding of its complexity. This section provides a comprehensive analysis of the current state of the ethno-political conflict in Catalonia. By assessing existing policy security measures and taking into account the different perspectives of stakeholders, we attempt to assess the effectiveness of current strategies in mitigating conflict. Moreover, it explores the potential for lasting peace and stability in the region by considering possible courses of action.

In the third chapter, «Analysis of the conditions and factors of the existence of ethnic conflict in Northern Ireland (the Kingdom of Great Britain and Northern Ireland)», various factors that led to the emergence of ethnopolitical conflict in Northern Ireland are considered in detail. Using historical analysis, we examine the historical events, sociocultural trends, and political events that contributed to the escalation of the conflict, paying particular attention to the importance of historical context for a deeper understanding of its complexities. In the chapter, we focus on the current state of ethno-political conflict in Northern Ireland and its impact as a result of Brexit. Analyzing the consequences of Brexit for the political, economic and social landscape of the region, we aim to get a general idea of the current level of the conflict and determine possible ways of its settlement in the new geopolitical conditions.

In the fourth chapter, «Separatism and radicalism in Europe. The formation of a new model of European security in the 21st century» examines the legal and institutional frameworks that solve problems related to separatism and radicalism in the European Union. By analyzing the laws, policies and initiatives of the EU, the

effectiveness of the EU's response to reducing these problems was evaluated, in particular, taking into account the principles of self-determination and ensuring regional stability. The final chapter examines possible trends in the development of separatism and radicalism in Europe, using the experience of Northern Ireland and Catalonia as an illustrative example. Taking into account geopolitical, socio-economic and cultural factors, we try to anticipate future challenges and propose strategies that will contribute to European security, stability and integration in the 21st century.

The results of the conducted research are summarized and structured in the conclusions of the dissertation.

Scientific novelty and the constant interest of scientists in the study of separatism emphasize the relevance of studying the nature of nationalist movements in Ireland and Catalonia, as well as the phenomenon of separatism in the broader context of European security.

The definitions of the concepts «separatism», «mechanisms of countering separatism in EU law» are proposed; analysis of motives, tools and strategies of separatist movements in Europe; how EU membership has affected nationalist movements in Ireland and Catalonia, including the impact of the EU's commitment to territorial integrity and non-interference in internal affairs; social dimensions of separatist movements, analyzing the mobilization of civil society, public opinion and the media in Ireland and Catalonia.

The dissertation contributes to the systematization of knowledge about separatism in the science of international relations, a comprehensive study of the issue, the further development of research in the Ukrainian political science of disintegration processes, and the formation of a new model of European security in the 21st century.

The author's conclusions can have a practical application for the development of lectures and seminars in educational disciplines related to the study of the phenomenon of separatism on the example of specific cases and prospects for the existence of such a problem in the near future in Europe, conflict studies, ethnopolitical processes and inter-ethnic relations, the activities of the institutions of the European Union on ensuring

security, etc., intended for students majoring in «Political Science» and «International Relations, Public Communications and Regional Studies».

Keywords: separatism, Catalonia, Ireland, ethno-political conflict, radicalism, disintegration, nationalism, autonomy, referendum, political manipulation, threat, EU.

Список опублікованих праць за темою дисертації

Наукові праці, у яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

1. Стецюк Н., Шекета М. Історія та витоки сепаратизму в Каталонії. *Вісник Прикарпатського університету. Політологія*. 2019. № 13. С. 168–177.

URL: <https://scijournals.pnu.edu.ua/index.php/politics/article/view/5738>

2. Шекета М. Все ще націоналізм чи вже сепаратизм: політико-правове порівняння понять. *Вісник Прикарпатського університету. Політологія*. 2020. № 14. С. 115–123.

URL: <https://scijournals.pnu.edu.ua/index.php/politics/article/view/5999>

3. Шекета М. «Зелена книга» ІРА: політико-економічні цілі організації. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія: Філософія, соціологія, філософія права, політологія. 2021. № 2(49). С. 169–183.

DOI: 10.21564/2663-5704.49.227036

URL: <http://fil.nlu.edu.ua/article/view/227036>

4. Стецюк Н., Шекета М. Морально-психологічний аспект «історичної травми» етносу. Сепаратистом стають чи народжуються?. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2021. № 149. С. 28–35.

DOI: 10.17721/apmv.2021.149.1.28-35

URL: <http://apir.iir.edu.ua/index.php/apmv/article/view/3799>

5. Шекета М. М. Етнополітичні конфлікти як сучасна проблема європейської безпеки. *Society and Universum Sciences: Dynamics and Development* : колективна монографія. Dallas, 2021. Р. 2–10.

DOI: 10.36074/sausdad.ed-1.01

URL: <https://publishing.logos-science.com/index.php/primedia/article/view/62>

6. Шекета М. М., Стецюк Н. М. Каталонський референдум за незалежність: політичне та соціальне підґрунтя. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2023. Т. 55, № 3. С. 91–96.

DOI: 10.51647/kelm.2023.3.14

URL: <http://kelmczasopisma.com/en/viewpdf/10536>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Шекета М. М., Стецюк Н. М. Історія та походження сепаратизму в Каталонії. *Eurasian Scientific Congress: тези X Міжнар. наук.-практ. конф* : тези Міжнар. наук.-практ. конф., м. Барселона, 4–6 жовт. 2020 р. Барселона, 2020. С. 279–284. *Дистанційна участь, виступ з доповіддю, публікація тез доповіді*. URL: https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2020/10/EURASIAN-SCIENTIFIC-CONGRESS_4-6.10.20.pdf

8. Шекета М. М., Стецюк Н. М. Перспективи етнонаціоналізму та сепаратистського тероризму в сучасному світі. *Науковий процес та наукові підходи: методика та реалізація досліджень* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 23 жовт. 2020 р. 2020. С. 110–113. *Дистанційна участь, виступ з доповіддю, публікація тез доповіді*.

DOI: 10.36074/23.10.2020.v2

URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/mcnd/issue/view/23.10.2020>

9. Шекета М. М., Стецюк Н. М. Особливості формування сепаратистської психології у представників окремих етнічних груп. *Debats scientifiques et orientations prospectives du developpement scientifique* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., Париж, 5 February 2021 / науковий керівник Н. Стецюк. 2021. Р. 15–16. *Дистанційна участь, виступ з доповіддю, публікація матеріалів доповіді*.

DOI: 10.36074/logos-05.02.2021.v2.03

URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/logos/article/view/8413>

10. Шекета М., Стецюк Н. Поняття «сепаратизму» в міжнародному праві. *Теоретико-методологічні засади правознавчих та суспільних наук: Історія становлення та сучасні тенденції* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.,

м. Тернопіль, 19 берез. 2021 р. С. 18–19. *Дистанційна участь, виступ з доповіддю, публікація матеріалів доповіді.*

DOI: 10.36074/mcnd-19.03.2021.law-gov.02

URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/mcnd/issue/view/19.03.2021-3/481#page=19>

11. Шекета М. М., Стецюк Н. М.. Міжнародні відносини між Іспанією та Британією в контексті Брекзит. *Scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities* : тези Міжнар. наук.-практ. конф., м. Відень, 2 берез. 2021 р. 2021. С. 131. *Дистанційна участь, виступ з доповіддю, публікація матеріалів доповіді.*

DOI: 10.36074/grail-of-science.02.04.2021.026

URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/grail-of-science/article/view/10649>

12. Шекета, М. М., Стецюк Н. М. Сепаратизм – новий виклик європейській безпеці. *Periodical scientific journal «Grail of Science»* : тези II Міжнар. наук.-практ. конф., м. Відень, 22 жовт. 2021 р. С. 313–314. *Дистанційна участь, виступ з доповіддю, публікація тез доповіді.*

DOI: 10.36074/grail-of-science.22.10.2021.54

URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/grail-of-science/article/view/15574>

13. Шекета М. М., Стецюк Н. М. Співпраця Королівства Іспанія з країнами Європейського Союзу та Середземномор'я. *Здобутки та досягнення прикладних та фундаментальних наук XXI століття* : матеріалів тез II Міжнар. наук.-практ. конф., м. Рівне, 6 листоп. 2021 р. С. 10–11. *Дистанційна участь, виступ з доповіддю, публікація тез доповіді.*

URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/mcnd/issue/view/05.11.2021/633>

14. Шекета М. М., Стецюк Н. М. Історичні аспекти сепаратизму в Каталонії. *III Correspondence International Scientific and Practical Conference An integrated approach to science modernization: methods, models and multidisciplinary* : тези Міжнар. наук.-практ. конф, м. Відень, 22 квіт. 2022 р. С. 115. *Дистанційна участь, виступ з доповіддю, публікація тез доповіді.*

DOI: 10.36074/grail-of-science.29.04.2022.016

URL: <https://archive.journal-grail.science/index.php/2710-3056/article/view/21>

15. Шекета М. М., Стецюк Н. М. Етнонаціональні особливості формування сепаратистських рухів в різних країнах світу. *Сучасні політичні процеси: глобальний та національний виміри* : матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Одеса, 29 квіт. 2022 р. Одеса, 2022. С. 148–151. *Виступ з доповіддю, публікація матеріалів доповіді.*

URL: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/17452/Конф-каф_політ_теорій_СУЧАСНІ%20ПОЛІТИЧНІ%20ПРОЦЕСИ.pdf?sequence=3&p;isAllowed=y

16. Шекета М. М., Стецюк Н. М. Каталонська криза: сценарії вирішення. *Grundlagen der modernen wissenschaftlichen forschung* : тези Міжнар. наук.-практ. конф., м. Цюрих, 12 серп. 2022 р. С. 64. *Дистанційна участь, виступ з доповіддю, публікація матеріалів доповіді.*

DOI: 10.36074/logos-12.08.2022

URL: <https://archive.logos-science.com/index.php/conference-proceedings/issue/view/3>

17. Шекета М. М., Стецюк Н. М. Каталонія: політичні та світоглядні аспекти боротьби за самостійність. *Політичні трансформації сучасного суспільства* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Полтава, 22 лют. 2023 р. С. 107–109. *Дистанційна участь, виступ з доповіддю, публікація матеріалів доповіді.*

URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/2908/zbirnykmaterialivivvseukrayinskoyinaukovo.pdf>